

Kentavri so bili nenavadno čudna pravljica bitja. Bili so štirinožci, polljudje in polkonji. Zgornji del telesa z glavo in rokama so imeli človeški, spodnji del s štirimi nogami pa konjski. Tudi poročali so se. Živeli naj bi v grških pokrajinah Tesaliji, Epiru in Arkadiji. Tako se zdi povsem naravno, da jih je domišljija starih Grkov ovekovečila tudi na nebu, in sicer kar v dveh ozvezdijih, v Kentavru in Strelcu.

Izgled Kentavra.

Zgodba o dveh kentavrih

Na splošno so bili kentavri zelo divja in surova bitja, ki so bila ljudem silno sovražna. Bilo jih je kar veliko in več vrst. Poimensko je znanih okoli dvajset. Iz številne množice divjih kentavrov izstopata po svoji glasnosti in razgrajaštvu atletsko močan Evrition in zviti Ness, ki ga je ubil Heraklej, ko mu je hotel speljati ženo Dejaniro. Po svoji mirnosti in plemenitosti pa tudi izstopata dva, Hiron in Fol.

Hiron je bil zelo moder in izobražen. Ukvarjal se je z znanostjo in umetnostjo, zanimala sta ga gimnastika in lov, bil je strokovnjak za zdravilna zelišča, pravijo, da je bil celo glasbenik in skladatelj. Izumil naj bi nebesno kroglo in njeno uporabo pri orientaciji po zvezdah. Menda je enega od zodiaških ozvezdij (to je Strelec) izbral zase po svoji podobi. Bil je učitelj mnogih slavnih junakov, med njimi Herakleja, Kastorja in Poluksa, Jazona, Tezeja, Perzeja, Ahila in zdravilca Eskulapa.

Fol je bil Heraklejev prijatelj. Bil je tudi moder in dober, predvsem pa gostoljuben. Nekoč je Heraklej lovil vepra v arkadijskih gozdovih. Tam ga je v svoji skalnati votlini prisrčno sprejel Fol in ga pogostil. Odprl je velik sod vina, ki pa je bil skupna last vseh kentavrov. Vonj po vinu se je razširil po vsej pokrajini in privabil še druge kentavre. Pridirjali so brez povabila, da bi se ga napili, saj so ga radi cukali. Ker jim Fol ni hotel dati vina, so ga divje napadli, Heraklej pa ga je branil.

V besnem boju je Heraklejev razgnal z gorečimi poleni. Pred njim so zbežali na jug Grčije, kjer so se skrili v votlino kentavra Hirona. Heraklejev je šel za njimi in jih izsledil. Nanje je začel streljati s puščicami, ki jih je namočil v strupeno kri vodne kače ali hidre, ko jo je ubil. Po nesreči je puščica oplazila Hirona. Ta je bil sicer nesmrten, vendar so bile bolečine zaradi zastrupitve tako hude, da jih ni mogel prenašati. Na svojo željo je raje umrl, kot da bi večno trpel. Tako se je Folovo gostoljubje sprevrglo v žalostni konec.

Eni pripovedujejo, da so bogovi odnesli kentavra Fola zaradi njegove gostoljubnosti do Herakleja na nebo in ga tam spremenili v ozvezdje Strelec, drugi pa, da je v ozvezdju Strelec predstavljen sam Hiron. Po tretji zgodbi pa naj bi bil med kentavri tudi Krotos, znan po strašnem pijanstvu in neobrzdani surovosti. Ta kentaver naj bi pregnal Hirona iz njegove votline še bolj na jug. Zato je bil bog Zevs prisiljen, da je Hirona postavil na južno nebesno poluto, kjer je ovekovečen v ozvezdju Kentaver, Fol pa naj bi bil ostal na severni, kjer je prikazan v ozvezdju Strelec.

Naj bo tako ali drugače. V obeh ozvezdjih sta predstavljena kentavra.

Ozvezdje Kentaver (Centaurus), iz naših krajev skoraj nevidno. To ozvezdje je zanimivo predvsem po tem, ker v njem leži nam najbližja zvezda, Alfa Kentavra (Rigilkent, tudi Toliman), ki je od nas oddaljena dobra štiri svetlobna leta.

Ozvezdje Strelec (Sagittarius), pri nas zvečer vidno od julija do septembra.

Tudi stari Egipčani so v ozvezdju Strelc videli kentavra z lokom, toda prikazovali so ga s krili in dvema glavama, človeško in levjo. Pri večini starih ljudstev se v prikazovanju tega ozvezdja srečamo z lokom in puščico.